

Fra Verdensmål til Hverdagsmål

IUCE

Ledernetværk

13. december 2022

Om Green Moves



2016 – nu

Hvad er på spil – hvad kan vi gøre!

Fra bestyrelseslokalet til affaldssorteringen i praksis

Rodkjær Event

Nibe Festival

Utzon Center

Eventually

Kiwibirds

Dansk Roadshow

Den Gamle Digegaard

Den Gamle Møllegaard

Restaurantkæden Flammen

Agenda

Fra Verdensmål til
hverdagsmål

- Om Verdensmålene
- Om at vælge rigtige Verdensmål
- Hvordan gør man?
- Eksempler koblet på jeres praksis
- Goodie bag

	Mål 2	Mål 3	Mål 7	Mål 12	Mål
Indkøb				x		
Adfærd			x		x	
Energi			x			
....						
...				

OM VERDENSMÅLENE

Baggrund

FN's 17 VERDENSMÅL



FN's 17 VERDENSMÅL

Globalt inddragende proces
2015 – 2030

193 lande
17 verdensmål
169 delmål
241 indikatorer

Leave no one behind
Do no harm
5 P'er

Lokal/global
Hvordan skal "mål" forståes?



VORES MÅL

FT 2030-Netværk 2030-Panelet



Vores Liv (1, 2, 3, 4, 5, 16)

Vores Planet (6, 7, 12, 13, 14, 15)

Vores Samfund (8, 9, 10, 11, 17)

Vores Mål

Verdensmål

197 forslag til danske
målepunkter

Dst.dk/sdg

Relevans – dansk kontekst

Målbarhed – et tal

Datatilgængelighed – aktuel

Pålidelighed – metode og indhold veldokumenteret

Accept – opbakning

Ressourcer – rimeligt ressourceforbrug

Vores Mål

Verdensmål



DELMÅL 12.5. REDUCÉR AFFALDSMÆNGDEN BETYDELIGT

Inden 2030 skal affaldsgenereringen væsentligt reduceres gennem forebyggelse, reduktion, genvinding og genbrug.

FN indikator(er):

12.5.1. National genanvendelsesrate, ton af genvendt materiale

Forslag til danske målepunkter:

12.5.i. Mængde produceret affald

12.5.ii. Mængde affald, der genanvendes, forbrændes og deponeres

12.5.iii. Forbrug af emballage

Øvrige forslag:

- Andel kommuner, der i hele eller dele af kommunen indsamler mad- og køkkenaffald separat
- Mængden af produceret affald opgjort for fraktioner, herunder for eksempel tøj og tekstiler, batterier, plast og plastemballage mv.
- Forbrugt mængde af jomfruelige materialer
- Målepunktet opgøres på materialetyper
- Genanvendelsesraten fordelt på fraktioner/kilder
- Genanvendelsesraten for emballageaffald, opgjort for henholdsvis glas, plast, papir og pap, jern og metal, træ samt tekstiler
- Andel affald, der henholdsvis genanvendes, forbrændes og deponeres
- Andel engangsdåser og -flasker med pant, der returneres.
- Reparationsbehov for produkter
- Antal borgere, som anvender deleøkonomiske løsninger, opgjort på produkt/service kategori
- Affaldsforebyggelse gennem renovering af bygninger frem for nybyg

OM AT VÆLGE RIGTIGT

Hvordan gør man?

Valg af mål

- Tæt på DNA
- Gør en regulær forskel
- Automatisk dataopsamling
- Maks. 3 mål
- Kommuniker!
- Pas på SDG washing
- Forbrugerombudsmanden

2 STOP
SULT



Ernæringsrigtig mad
Ingen fejlernæring
Småskala
fødevareproducenter
Bæredygtig
fødevareproduktion
Genetisk diversitet
Øgede investeringer
ulande
Fokus på
handelsbarrierer
Velfungerende marked

Befolkning med dårlig råd
Andel fastfoodpisere
Over- og undervægtige
Børn uden morgenmad
Økologisk mad
CO2 udledning pr kg kød
Dyrevelfærd

3 SUNDHED OG TRIVSEL



Mødredødelighed
Dødsfald, børn < 5 år
Smitsomme sygdomme
Ikke-smitsomme
sygdomme og mental
sundhed
Stof- og alkoholmisbrug
Trafikdrab
Seksuel- og reproduktiv
sundhed og
familieplanlægning
Lægehjælp
Kemikalier og
forurening
Tobakskontrol
Vacciner

Kropsvægt ved gravide
Sygedage
Transportformer
Selvmordsrate
Selvmordforsøg
Livslinjen
Psykolog
Dårligt mentalt helbred
Fysisk aktivitet
Mistrivsel
Frivillige foreninger
Trafikdrab
Trafikulykker på skolevej

Indtag af illegale stoffer
Behandling for misbrug
Risikogrænse for alkohol
Spirituskørsel
Sexsygdomme blandt unge
Førstehjælpsundervisning
Arbejdsskader med kemi

8 ANSTÆNDIGE JOBS OG ØKONOMISK VÆKST



Bæredygtig økonomisk vækst

Teknologi og innovation
Skab job og frem virksomheder

Ressourceeffektivitet

Beskæftigelse og arbejde med lige løn

Unge i arbejde, uddannelse og praktik

Slaveri, menneskehandel, børnearbejde

Arbejdstagerrettigheder og arbejdsmiljø

Bæredygtig turisme

Banker, forsikring, finansielle tjenesteydelser

Vækstiværksætter

Atypiske kontrakter

Timeløn

Ansatte i støttet beskæftigelse

Beskæftigelsesfrekvens

Lønforhold i fht A-kasse

Fagforeningsmedlemskab

Beskæftigelsesgrad for handicappede

Andel af beskæftigede fra prekariat

Ledighed blandt nyuddannede

Forskel i ledighed +/- handicap

Arbejdsulykker

Arbejdsmiljø

Stress

Overenskomster

Trivsel

Erhvervssygdomme

Tilbagetrækningsalder

Sygefravær

Psykisk overbelastning

Arbejdsrelateret vold

Støj

Mobning og krænkninger

Green Key certifikater

12 ANSVARLIGT FORBRUG OG PRODUKTION



Rammeprogram

Bæredygtig brug og
håndtering af
naturressourcer

Halver globalt madspild

Håndter kemikalier og
affald ansvarligt

Reducer affald

Motiver virksomheder

Offentlige indkøb

Giv alle viden og
forståelse

Dette er et SKAL mål i erhvervslivet

Earth Overshoot Day

Miljøaftryk pr indbygger

Producentansvar

Byggebranchens CO₂
udledning

Miljøaftryk ved byggeri

Miljøaftryk ved forbrug

Affaldsmængder

CO₂ udl. pr fødevare

EPD'er

Antal biler

Forbrug af fødevarer

Svanen og Blomsten

Ton madspild pr branche

Madspild til energi

**Emballageforsyning, forbrug
og – affald**

Affald i naturen

**Uendelige forslag til måling på
Affaldstyper, mængder, mv**

Reparationer

Deleøkonomi

Jobs i grøn sektor

Investeringer

Årsrapportering

CSR, ESG,

Offentlige udbud

Økologisk offentlig mad

Elkøretøjer

Bæredygtighed i indkøbspolitik

Skoler i Grønt Flag ordning

Uendelige mængder af målepkt

13 KLIMA-
INDSATS



Dette er et SKAL mål i erhvervslivet

Styrk modstandskraft
Tiltag mod
klimaforandringer
Imødegå
klimaforandringer
Rammekonvention
Effektiv håndtering af
klimaforandringerne

Erstatning for ekstremt vejr
Varslingskvalitet
Kystbeskyttelse
Måling af modelpræcision
Måling af varslingspræcision
Udledning af drivhusgas
Planer for klimaindsats
Energiklasser
Bæredygtighedsstrategier

**Udledning af fossile brændstoffer
ved import**
Holdning til klimaforandringer
Skoler m SDG certificering
Arbejdsgrupper med danskere
Midler til Parisaftalen
Offentlig støtte
"Bluespot"grunde, veje, infra-
struktur
Multifunktionel arealanvendelse



Bæredygtig sourcing af marine fødevarer er et must

Havforurening
forhindres, bl.a. fra land
Styrke økosystemer
Minimere
forsuringseffekt
Stoppe overfiskeri og
destruktive metoder
Beskyttelse af områder
Fiskeristøtte reguleres
Udviklingsøstater
styrkes
Småfiskere styrkes
Implementering af love

Overgødsning fra land
Flydende plastaffald
Næringsstoffer i havet
Metaller i havets sediment
Udvikling i badevandskvalitet
Iltsvind i indre danske farvande
Rødspætte, torsk og sild
Rødliste-fisk
Bæredygtige fiskeriformer
"Natur-Skånsom"-mærket
Støt småfiskere

15 LIVET
PÅ LAND



Bevar og genopret
økosystemer
Stop skovrydning
Bekæmp
ørkendannelse
Beskyt biodiversitet
Adgang til genetiske
ressourcer
Krybskytteri
Begræns invasive arter
National/lokal
planlægning
Finansiering af
bæredygtig natur- og
skovbrug

Forplejning og sourcing

Støtte af naturgenopretningsprojekter
Handel med truede arter
Invasive arter
Planlægning ved nybyggeri
Sourcing af indkøb

17 PARTNERSKABER FOR HANDLING



17.6. Udveksling for danske og udenlandske studerende

17.17 Tilskynd til effektive partnerskaber

Generel praksis – dette er et SKAL mål i samfundet

Virksomheder med i UN Global Compact

Klimapartnerskaber

Handleplaner for Verdensmålene

Verdensmålsvejledere

Offentligt-private samarbejder

DI's model

Ikke handlinger, men Kernekompetencer for bæredygtig forretning



Kend virksomhedens positive og negative indvirkninger på samfund og miljø

Sørg for at forankre strukturer og processer, der understøtter denne måde at tænke forretning på fremover

Udvikl, test og skaler nye forretningsmodeller og produkter/services



Identificér 2–3 verdensmål og koble dem til forretningsmål

Ændre jeres mindset og skab en ny vision eller 'moonshot'

Engagér hele organisationen



SDG kompasset

Trin 01
**Forstå Verdens-
målene**



Step 02
**Definer
prioriteter**



Trin 03
Sæt mål



Trin 05
**Rapporter og
kommunikere**



Trin 04
Integrer







I PRAKSIS

Eksempler

Green Restaurant

F&B

- Miljøledelse
- Kolleger
- Gæsteinformation
- Vand
- Rengøring
- Vask
- Affald
- Energi
- Fødevarer
- Madspild
- Udeområder
- Mad og natur
- Administration

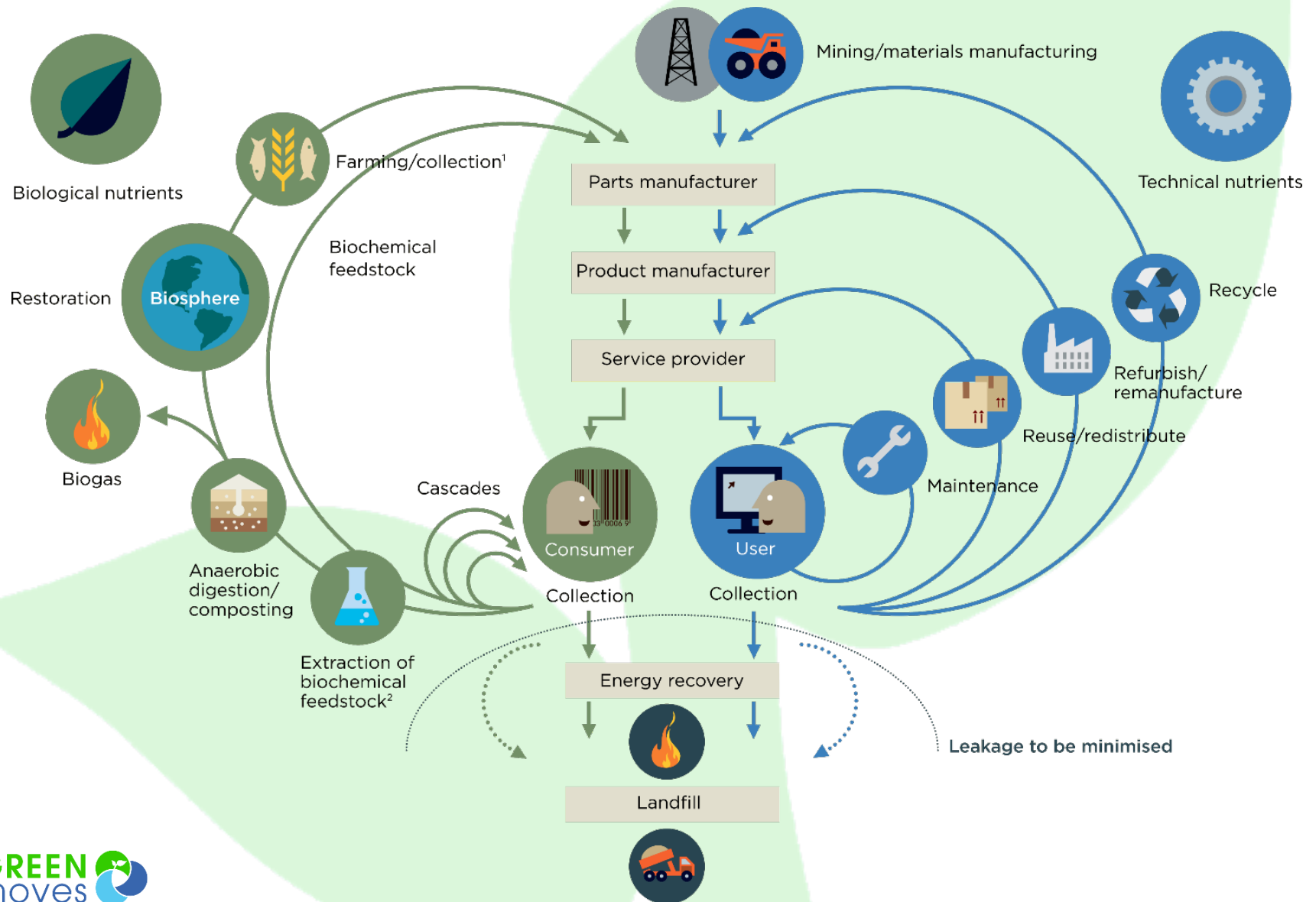
<p>Green Restaurant Gold</p>  <p>GREEN RESTAURANT</p>	<ul style="list-style-type: none">• Alle obligatoriske kriterier• 90 % af pointene for point-kriterierne• Minimum Det Økologiske Spisemærke i guld (90 %)
<p>Green Restaurant Sølv</p>  <p>GREEN RESTAURANT</p>	<ul style="list-style-type: none">• Alle obligatoriske kriterier• 70 % af pointene for point-kriterierne• Minimum Det Økologiske Spisemærke i sølv (60 %)
<p>Green Restaurant Bronze</p>  <p>GREEN RESTAURANT</p>	<ul style="list-style-type: none">• Alle obligatoriske kriterier• 50 % af pointene for point-kriterierne• Minimum Det Økologiske Spisemærke i bronze (30 %)
<p>Green Restaurant</p>  <p>GREEN RESTAURANT</p>	<ul style="list-style-type: none">• Alle obligatoriske kriterier• 30 % af pointene for point-kriterierne• Minimum 20 % økologi *

Green Restaurant

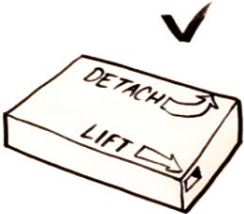
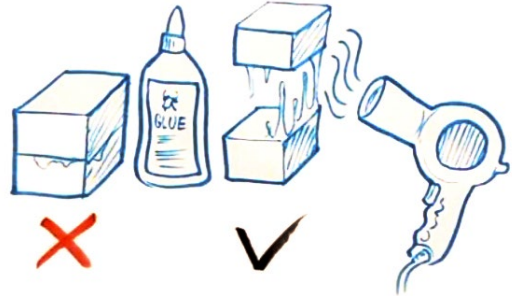
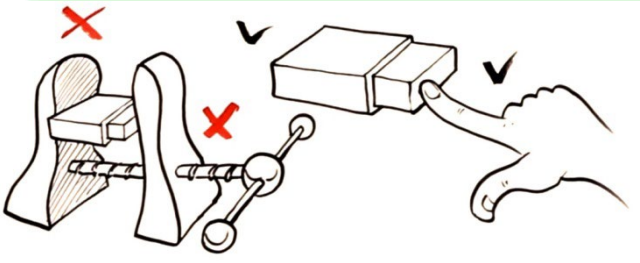
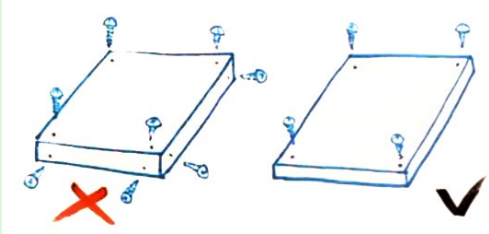
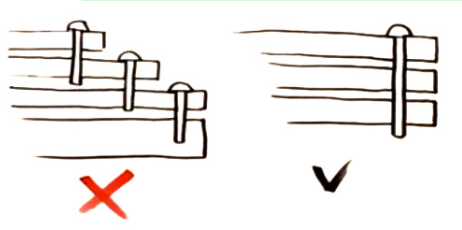
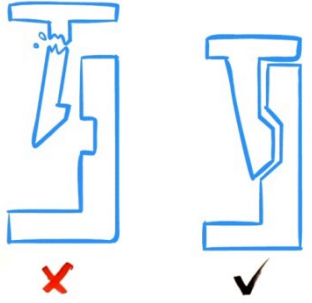
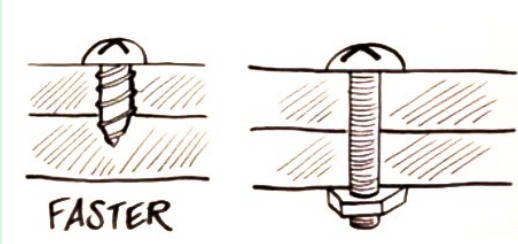
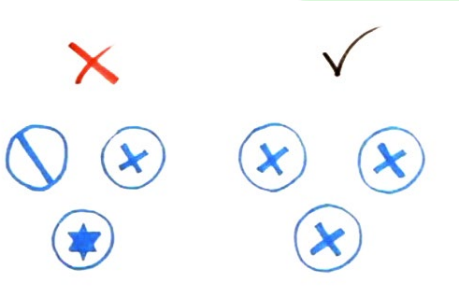
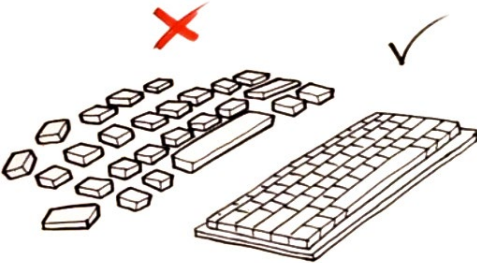
F&B

- Miljøledelse – mål 8, 12, 13 og 14
- Kolleger – 12.8
- Gæsteinformation – 12.8
- Vand – 6 og 14
- Rengøring – 6, 8, 12, 14, 15
- Vask – 6, 12 og 14
- Affald – 8 og 12 generelt
- Energi - 7
- Fødevarer – 3, 8, 12, 15
- Madspild – 12
- Udeområder - 15
- Mad og natur – 14, 15
- Administration -

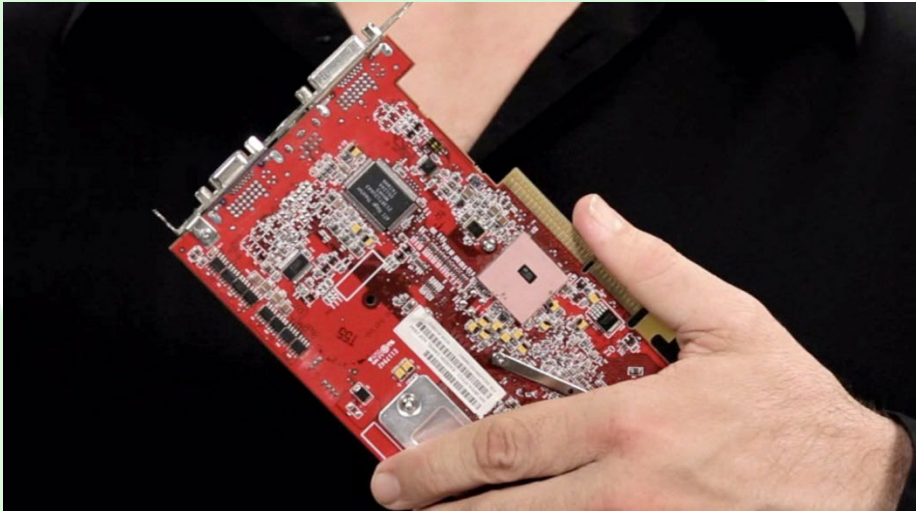
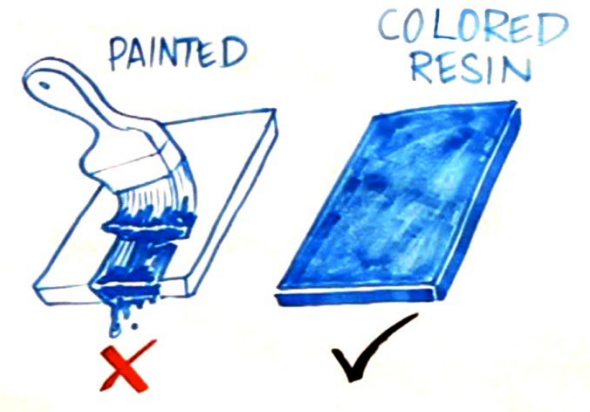
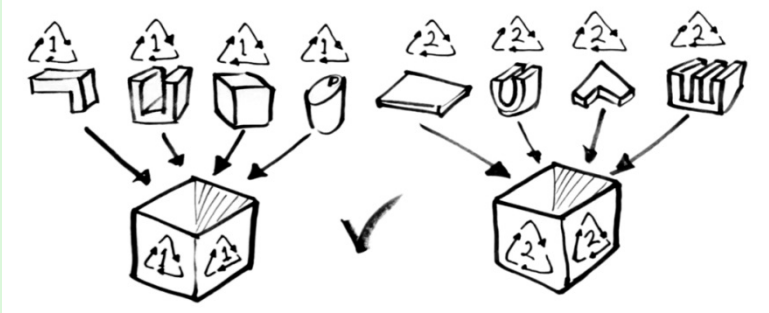
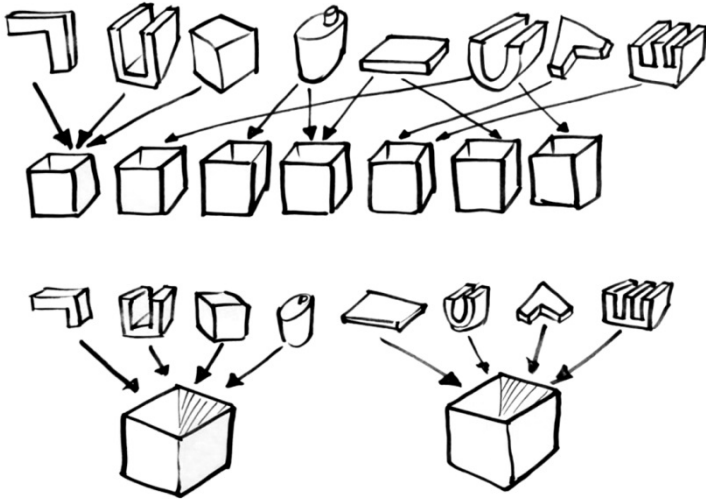
“The butterfly model” Ellen MacArthur Foundation



Disassembly Strategies



Recyclability Strategies



Udstyr

Udstyr

- Materialevalg
- Sourcingvalg
- Energiforbrug
- Vedligehold
- Levetidsforlængelse
- Byttecentral
- Lån af naboer

Følgende delmål:

- 8.7 Afskaf moderne slaveri, menneskehandel og børnearbejde
- 12.2 Brug og håndter naturressourcer bæredygtigt
- 12.5 Reducér affaldsmængden betydeligt

CASE Materialevalg

Materialevalg

Aktuel løsning	Aktuel CO ₂	Alternativ løsning	Alternativ CO ₂	Besparelse
500 t shirts	5.500 kg	500 Øko t shirts	2.750	2.750 kg
50 buketter med 13 friske roser fra hollandsk drivhus kørt til DK med lastbil	3.250 kg	50 buketter med 13 tørrede afrikanske frilandsroser fløjet til DK, genbrugt 10 gange, dvs opgjort pr gang	60 kg	3.190 kg

Faciliteter

Faciliteter

- Energibesparelser
- Energivalg
- Ressourceforbrug
- Affaldsminimering
- Affaldssortering
- Deling af m² til andre formål
- Fælles arbejdsdage
- Vedligehold og rengøring
- Nybyggeri – materialer og energi
- Kunstgræsbaner

Følgende delmål:

- 7.2 Forøg andelen af vedvarende energi globalt
- 7.3 Fordobl energieffektiviteten
- 6.1 Giv alle adgang til rent drikkevand
- 6.4 Gør vandforbruget effektivt og sikr forsyningen af ferskvand
- 12.5 Reducer affaldsmængden betydeligt
- 17 Partnerskaber

- Valg af energikilde
- Ventilation
- Varmeveksler
- Regnvand
- Vinduer
- Sluse
- Lameller for køl og frys

Fang Fråserne

- Baselinemåling på hårde hvidevarer
 - Rapport og forslag til forbedringer
 - Ny måling
 - Evaluering
-
- [Fang Fråserne \(fraaserne.dk\)](http://fraaserne.dk)

Indkøbsprincipper

F&B

- Køb lokalt
- Overvej at sanke
- Køb i sæson
- Mere plantebaseret
- Mindre kød
- Mere postevand
- Mindre kildevand
- Vegetariske og veganske

Indkøb og affald

- Undgå engangsforbrug
- Duge og servietter
- Blomster og bordpynt
- Kokkejakker af gamle duge
- Køb miljømærkede produkter
- Stil krav til kvalitet
- Reducer affaldsmængderne
- Udsorter affald rigtigt

Affald

Affald

- Affaldsfraktioner
- Affaldsstationer
- Skiltning
- Nudging
- Videndeling, kurser
- Lokale og nationale affaldsindsamlinger

Følgende delmål:

- 11.6 Reducér byernes miljøbelastning
- 12.4 Håndtér kemikalier og affald ansvarligt
- 12.5 Reducér affaldsmængden betydeligt
- 13.3 Opbyg viden og kapacitet til at imødegå klimaforandringer

ADFÆRDSDESIGN



Marius Pedersen

Telefon 70 13 43 40 • www.mariuspedersen.dk



Sorteringsvejledning

Emballager, blandet (plast, kartoner og metal)



Må indeholde

Mad & drikkekartoner

- Papkartoner til f.eks. mælk og yoghurt
- Papkartoner til drikkevarer f.eks. juice, saft og lignende
- Papkartoner til mad f.eks. færdige tomater, bønner og lignende

Metalemballage

- Konservesdåser
- Øl- og sodavanddåser uden pant
- Holdere fra fyrledslys
- Metallåse og -låg
- Bestik
- Stærktøj og foliebakker

Plastemballage

- Plastflasker (uden pant)
- Hårde/bløde plastemballage fra fødevarer f.eks. pålæg, kød, færdige bolser, frugt, is
- Plastflasker fra milde rengøringsmidler, shampoo og sæbe
- Plastposer
- Tomme plastbatter fra medicin
- Hylstre fra CD'er
- Indposer (plast) fra Bag in Box vin
- Plastbatter og -låg
- Plastfolie og -film
- Andet plastemballage fra husholdninger



OBS:

Emballagerne skal være tørre for indhold.



Må ikke indeholde

- Pizzabakker (i restaffald)
- Papkrus og andet plastbelagt pap (i restaffald)
- Emballageposer fra fødevarer f.eks. kaffe-, chips- og slikposer
- Gasflasker
- Spraydåser
- Metal med elektronik og batterier
- Metalemballage med kemikalier
- Plastbolde
- Gummistøvler
- Røgtøj
- Emballage fra farligt affald f.eks. insektgift
- PVC med elektronik
- PVC
- Installationsrør af plast f.eks. pex-rør
- Andet affald



© Marius Pedersen A/S - April 2021



Forplejning

Valg af råvarer

- Klimaaftryk
- Madspild
- Madaffald
- Emballage
- Transport

Følgende delmål:

- 2.1 Giv alle adgang til sikker og næringsrig mad
- 2.4 Gør fødevareproduktionen mere bæredygtig
- 6.1 Giv alle adgang til rent drikkevand
- 8.7 Afskaf moderne slaveri, menneskehandel og børnearbejde
- 12.3 Halver det globale madspild per person
- 12.8 Giv alle mennesker viden og forståelse for at kunne leve bæredygtigt
- 13.3 Opbyg viden og kapacitet til at imødegå klimaforandringer

FUTURE 50 FOODS



50 foods
for healthier
people and a
healthier planet



Madspild

F&B

- Undgå buffet
- Små fade
- Portionsanretninger
- Udnyt alle rester
- Få mindre kolistørrelser
- Bestil med 2 dages varsel
- Too good to go/lokal madspildsboks
- Refood

CASE: Kød i buffet

F&B

- 500 gæster
- Buffet
- Eksakt opskrift
- Oksefilet, striploin, hakket kød = 7 tons CO₂e
- Vildt, makrel og grønne linser: 1,5 tons CO₂e

Fun facts

F&B

1 kg	Kg CO ₂ e/kg fødevare
Oksemørbrad	151,95
Rå rødkål	0,25
Muslinger, rå	0,22
Vin	1,87
Kaffebønner, malede	3,18
Teblade	8,41

Kilde: Denstoreklimadatabase.dk

Palmeolie – fældning af regnskov

BIODIVERSITET



Transport

Transport

- Deletransport
- Cykelparkering og cykelstier
- Offentlig transport
- Ladestandere

Følgende delmål:

- 3.9 Reducér sygdom og dødsfald på grund af kemikalier og forurening
- 9.1 Byg bæredygtig og robust infrastruktur
- 11.6 Reducér byernes miljøbelastning
- 13.3 Opbyg viden og kapacitet til at imødegå klimaforandringer

Kommunikation

Kommunikation

- Involver
- Ejerskab
- Eksekver
 - Konkurrencer
- Ambassadører
- Kurser
- Kommuniker
 - Rollemodel
 - Greenwashing
- Partnerskaber

Følgende delmål:

- 12.8 Giv alle mennesker viden og forståelse for at kunne leve bæredygtigt
- 13.3 Opbyg viden og kapacitet til at imødegå klimaforandringer

Partnerskab

Partnerskab

- Kortlæg relevante partnere
 - Lokale
 - Nationale/internationale
 - Brancherelateret

Følgende delmål:

- 17.16
- 17.17

Konkrete værktøjer

- Denstoreklimadatabase.dk
- Unilever Food Solutions CO2 beregner
- HORESTA SusDANEability
- DAKA Refood - (refoodlabel.dk)
- Økologisk Spisemærke
- Storkøkkenvejledning
- Fang Fråsernes gode råd
- [Foreningernes verdensmål \(dgi.dk\)](http://dgi.dk)

Tak for opmærksomheden

Astrid Carl

Green Moves ApS, Hammel

Astrid.Carl@greenmoves.dk

7179 4593